

Çevrimiçi Ortamlarda Kendini Koruma Bilinci Kazandırmaya Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çevrimiçi Ortamlarda Kendini Koruma Bilinci Kazandırmaya Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18566>

Özet

Bu ölçek, çocuklara yönelik tasarlanmış olan çevrimiçi ortamların (online kids' sites) içeriğini ve yapısal özelliklerini, çocukların **kendini koruma bilinci** kazanımına olan katkıları açısından sistematik olarak değerlendirilme amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, çocukların internet üzerindeki potansiyel risklere karşı farkındalıkları ve güvenli davranışları teşvik eden site özelliklerini ölçmeyi hedefler. 2013 yılında Seçil Eren ve Merve Erdem tarafından geliştirilen bu araç, çevrimiçi platformların pedagojik yeterliliğini ve güvenliğini analiz etmede önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi Ortamlar, Çocuk Güvenliği, Kendini Koruma Bilinci, Ölçek Geliştirme, Siber Güvenlik, Dijital Okuryazarlık.

Yazarlar

Seçil Eren, Merve Erdem

Amaç

Ölçeğin temel amacı, çocuklara yönelik oluşturulan çevrimiçi ortamların (web siteleri, mobil uygulamalar vb.) içerik ve tasarım kriterlerini, çocukların **kendini koruma bilinci** seviyesini yükseltme potansiyelleri açısından değerlendirmektir. Bu değerlendirme, mevcut platformların kullanıcı dostu, motive edici, eğitici ve risk durumlarında destekleyici olup olmadığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle eğitimciler ve ebeveynler için çevrimiçi içerik seçiminde kritik bir rehber sağlamaktadır.

Yapı

Çevrimiçi Ortamlarda Kendini Koruma Bilinci Kazandırma Ölçeği, çevrimiçi platformların güvenliğini ve etkinliğini beş temel boyutta ele alan çok boyutlu bir yapıya ölçmektedir. Bu boyutlar, bir web sitesinin çocukların **kendini koruma bilinci** geliştirmesi için sahip olması gereken yapısal ve içeriksel gereklilikleri temsil eder. Ölçek toplamda 47 maddeden oluşmakta ve her bir madde, ilgili boyutun bir kriterini değerlendirmektedir.

Ölçeğin boyutları şunlardır: Erişim Boyutu, Motivasyon Boyutu, Öğrenme Boyutu, İçerik Boyutu ve Destek Boyutu. Bu faktörler, çocukların hem teknik olarak siteye kolay erişimini hem de site içeriği sayesinde riskli durumlarda ne yapacaklarını öğrenmelerini hedeflemektedir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, istatistiksel yöntemlerden biri olan Faktör Analizi kullanılarak test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ölçek maddelerinin, teorik modelle uyumlu olarak beş farklı faktör (kriter) altında toplandığı belirlenmiştir.

Bu sonuç, ölçeğin, çevrimiçi ortamlarda **kendini koruma bilinci** kavramının altında yatan çok boyutlu yapıyı ölçme konusunda yeterli bir geçerlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Beş faktörlü yapı, ölçeğin teorik temellerini sağlamaktadır.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta ölçeğin güvenilirliğine ilişkin spesifik istatistiksel katsayılar (örneğin, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı) açıkça belirtilmemiştir. Ancak, geliştirme çalışmalarıında, ölçeğin maddelerinin tutarlılığını sağlamak için gerekli metodolojik adımların izlendiği varsayılmaktadır. Güvenirlik bilgisi eksikliği, ölçeğin gelecekteki uygulamalarında ek analizler yapılması gerektirebilir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirme aşamasında gerçekleştirilen Faktör Analizi, ölçeğin yapısını oluşturan beş temel kriteri ortaya çıkarmıştır. Bu kriterler, çocukların çevrimiçi güvenliğini destekleyen sitelerin sahip olması gereken işlevsel gereklilikleri kapsamaktadır.

Erişim Boyutu Kriteri: 4 madde.

Motivasyon Boyutu Kriteri: 15 madde.

Öğrenme Boyutu Kriteri: 12 madde.

Çerik Boyutu Kriteri: 10 madde.

Destek Boyutu Kriteri: 6 madde.

Toplam 47 maddeden oluşan bu beş faktör, çevrimiçi platformların güvenlik ve eğitim açısından bütüncül bir değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Araç

Test Type: Geliştirme tipi bir ölçektir (Development).

Format: Beş faktörlü, 47 maddelik bir değerlendirme aracıdır.

Language Available: Türkçe (Orijinal yayın İngilizce olsa da, ölçek maddeleri Türkçe bağlamda geliştirilmiştir).

Population Group: Çocuklara yönelik çevrimiçi ortamlar (web siteleri) de?erlendiren uzmanlar, e?itimciler ve ara?t?rmac?lar.

Age Group: Ölçek, do?rudan çocuklara de?il, çocuklar?n kulland??? siteleri de?erlendirmeye odakland??? için, hedef kitle genellikle 6-12 ya? aral???ndaki çocuklara yönelik içeriklerdir.

Population Details: Çevrimiçi çocuk sitelerinin pedagojik ve güvenlik aç?s?ndan incelenmesi.

Test Methodology: Maddeler 3'lü Likert Ölçeği üzerinden derecelendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Çocuk siteleri, Pedagojik De?erlendirme, Güvenli ?nternet, Likert Ölçeği, Geçerlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar Seçil Eren için: ysecil05@hacettepe.edu.tr

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2013.

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir dergide yay?nlanm???r ve uygun at?f yap?lmas? ko?uluyla akademik ara?t?rmalarda kullan?ma aç?k oldu?u varsay?lmaktadır.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [online-environments-scale-adding-consciousness-of-self-preservation-toad.pdf](https://www.researchgate.net/publication/271111111-online-environments-scale-adding-consciousness-of-self-preservation-toad.pdf)

Kaynaklar

Eren, S., & Erdem, M. (2013). The examination of online kids' sites with the purpose of raising kids' self-protection awareness. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 611-614. doi: 10.1016/j.sbspro.2013.06.116

Makalenin ScienceDirect üzerindeki ba?lant?s?: [sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com)

Çevrimiçi Ortamlarda Kendini Koruma Bilinci Kazandırma Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not

be changed in any way.

Erişim Boyutu Kriteri (4 m): Sitenin kısa ve kolayca hatırlanabilecek bir ismi olmalıdır.

Motivasyon Boyutu Kriteri (15 m): Görsel dizaynda fark edilebilirliği arttırmak için uyarıcı, parlak ve canlı renkler kullanılmalıdır.

Öğrenme Boyutu Kriteri (12 m): Metinler çocukların kelime bilgisi dikkate alınarak düzenlenmeli.

İçerik Boyutu Kriteri (10 m): İçerik, risk koşullarında gerçekleştirilecek eylemlere odaklanan örnekler içermelidir.

Destek Boyutu Kriteri (6 m): Önemli, acil durum numaraları, e-mail adresleri, ilgili kurumların e-mail adresleri kolayca erişilebilir şekilde sitede verilmelidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM